

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä toimialoista, joilla virasto hoitaa sille erikseen säädettyjä tehtäviä. Kohdassa 3 säädettäisiin ympäristötoimialasta, johon sisältyy ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, alueidenkäytön, rakentamisen, vesien- ja merenhoidon lupa-, ohjaus-, suunnittelu- ja valvontatehtäviä, vesitalousasioiden lupa- ja valvontatehtäviä, sekä ympäristö-vaikutusten arviointiin liittyviä tehtäviä ja muita ympäristön käyttämistä ja suojelua koskevia tehtäviä.

Lupa- ja valvontaviraston alueidenkäytön valvontatehtäviin tulisi puolustusministeriön käsityksen mukaan sisällyttää ELY-keskusten nykyisiin alueidenkäytön tehtäviin sisältyvä valvontatehtävä, jonka tarkoitus on turvata valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytössä.

ELY-keskusten alueidenkäytön tehtävät ovat tällä hetkellä pääosin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL, 1.1.2025 alkaen lain nimi muuttuu alueidenkäyttölainsiksi) mukaisia valvonta- ja edistämistehtäviä. MRL:n säännökset eri viran-omaisten tehtävistä korostavat kuntien valtaa ja vastuuta maankäytössä. ELY-keskusten tehtävänä on nykyisin muun muassa valtakunnallisten tavoitteiden turvaaminen. Valvontatehtävän tarkoitus on turvata valtakunnallisten ja maakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytössä. Tämä tehtävä on ELY-keskuksen Y-vastuualueen tehtävänä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan ELY-keskusten Y-vastuualueen tehtävistä suurin osa siirtyy uudistuksessa valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon. Se osa Y-vastuualueen tehtävistä, joka ei siirry Lupa- ja valvontavirastoon, siirtyy elinvoimakeskuksen hoidettavaksi. Tällainen tehtävä, joka siirtyy elinvoimakeskuksen hoidettavaksi, on muun muassa alueidenkäytön edistäminen. Alueidenkäytön valvontatehtävää elinvoimakeskuksen tehtävissä ei mainita.

Alueidenkäyttölain (132/1999; nimike 31.12.2024 saakka maankäyttö- ja rakennuslaki) uudistaminen on valmistelussa ympäristöministeriön asettamassa työ-ryhmässä, jonka toimikausi kestää 30.9.2024 asti. Tavoitteena on, että hallitus voi antaa lakiesityksen alueidenkäyttölain uudistamisesta eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025. Alueidenkäyttölain uudistuksen yhteydessä tarkastellaan myös ELY-keskuksen alueidenkäytön tehtäviä.

Tällä hetkellä voimassa olevan MRL:n 18 §:n 2 momentin mukaan ELY-keskuksen on valvottava, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon vaikutuksiltaan valtakunnalliset ja merkittävät maakunnalliset asiat. Koska tällä hetkellä ei uudistettavan alueidenkäyttölain sisältö ole selvillä, niin Lupa- ja valvontavirastosta annettuun lakiin tulisi sisällyttää alueidenkäyttöön liittyvä valvontatehtävä.

Perusteluissa tulisi mainita muun muassa siitä, että viraston tulee valvoa ja huolehtia, että kaavoituksessa sekä muussa alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa on kuultu kaikkia niitä viranomaisia, joiden toimintaedellytyksiin suunnitelmilla tai suunnitellulla toiminnalla voi olla vaikutusta ja että annetut kannanotot on riittävällä tavalla otettu huomioon.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Hallituksen esitys ei sisällä virka-apua koskevia säännösehdotuksia Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta lukuun ottamatta. Voimassa olevassa aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 19 §:ssä virka-avusta kuitenkin säädetään. Mainitun säännöksen mukaan aluehallintoviraston velvollisuudesta antaa muille viranomaisille virka-apua säädetään erikseen. Aluehallintovirastolla on oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, että erinäisiä säännöksiä koskevaan lukuun 7 lisättäisiin virka-avusta vastaavankaltainen säännös kuin voimassa olevassa aluehallintovirastoista annetussa laissa. Muutoin esimerkiksi Puolustusvoimilla ei olisi oikeutta antaa virka-apua uudelle virastolle.

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Voimassa olevassa elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ei ole yleistä säännöstä muiden viranomaisten velvollisuudesta antaa virka-apua ELY-keskuksille. Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, että elinvoimakeskuksille säädettäisiin oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta ja antaa virka-apua muille viranomaisille.

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevan lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa ehdotetaan, että Ahvenanmaan valtionvirasto huolehtii yhdessä maakunnan ja muiden valtakunnan viranomaisten kanssa Ahvenanmaan maakunnan alueella varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta, kuntien valmiussuunnittelun edistämisestä, valmiusharjoitusten järjestämisestä ja tähän liittyvästä yhteistyöstä.

Tämä on tärkeä ja painava tehtävä, joka edellyttää, että valtionvirasto ja maaherra saavat tarvitsemansa tuen ja avun valtakunnan viranomaisilta niin toimien koordinointiin kuin tarvittavien alueellisten valmiusharjoitusten järjestämiseen.

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

Puolustusministeriö pitää hyvänä, että luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi elinvoimakeskuksista ja kehittämis- ja hallintokeskuksesta huomioidaan kehittämis- ja hallintokeskuksessa erillisyyksikkönä toimiva siviilipalveluskeskus, joka hoitaa siviilipalveluslaissa (1446/2007) tarkoitettuja tehtäviä (21 §:n 3 momentti).

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnos ei tässä vaiheessa sisällä Lupa- ja valvontaviraston osalta tarpeeksi konkretiaa maantieteellisestä sijoittautumisesta, jotta kokonaisuutta voitaisiin arvioida enempää Puolustusvoimien toiminnan näkökulmasta. Lupa- ja valvontavirastolle on esimerkiksi tulossa tehtävä puolustustilalain (1083/1991) 12 §:ssä tarkoitettuna liikkumisrajoituksia määräävänä viranomaisena.

Puolustusministeriö pitää hyvänä, että Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lakiehdotuksen 4 §:n 8 momentissa avoimeksi jätetyn viraston päätoimipaikan ohella säädettäisiin, että jos viraston toimintaa organisoidaan työjärjestyksellä osastojen ulkopuolisiin alueellisiin yksiköihin, tulee aluejaotukset pyrkiä sovittamaan yhteen muiden tehtävien hoidon kannalta keskeisten viranomaisten kanssa. Puolustusministeriö pitää tärkeänä relevanteilta osin mahdollisuutta lausua myöhemmin Lupa- ja valvontaviraston toimipaikkasijoittumiseen liittyen.

Puolustusministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että nykyään Puolustusvoimat kirjoitetaan Kotimaisten kielten keskuksen ohjeistuksen (Alkukirjain: puolustusvoimat vai Puolustusvoimat?) mukaan isolla alkukirjaimella niin säädös- kuin perustelutekstissä silloin, kun tarkoitetaan Suomen puolustusvoimia (vrt. esimerkiksi HE 193/2022 vp ja laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta 1304/2022). Lain nimessä käytetään lain virallista kirjoitustapaa (vrt. laki puolustusvoimista, laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa, laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa).

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa muutosehdotuksista, jotka koskevat terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia (322/1987) ja puolustustilalakia (1083/1991).

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Puolustusministeriö katsoo, että Lupa- ja valvontaviraston alueidenkäytön valvontatehtäviin tulisi sisällyttää ELY-keskusten nykyisiin alueidenkäytön tehtäviin sisältyvä valvontatehtävä, jonka tarkoitus on turvata valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen kaavoituksessa ja muussa alueidenkäytössä. Viraston tulee valvoa ja huolehtia, että kaavoituksessa sekä muussa alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa on kuultu kaikkia niitä viranomaisia, joiden toimintaedellytyksiin suunnitelmilla tai suunnitellulla toiminnalla voi olla vaikutusta ja että annetut kannanotot on riittävällä tavalla otettu huomioon.

Puolustusministeriö esittää, että Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen lisättäisiin voimassa olevan aluehallintovirastosta annetun lain 19 §:ää vastaava säännös virka-avun saamisesta muilta viranomaisilta. Muutoin esimerkiksi Puolustusvoimilla ei olisi oikeutta antaa virka-apua uudelle virastolle. Vastaava sääntely esitetään lisättäväksi myös elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen.

Puolustusministeriön lausunnossa kiinnitetään huomiota myös Lupa- ja valvontaviraston myöhemmin konkretisoituvan toimipaikkasijoittumiseen ja maantieteellisen sijoittumisen vaikutuksiin Puolustusvoimien toimintaan, minkä vuoksi Puolustusministeriö pitää tärkeänä mahdollisuutta lausua myöhemmin Lupa- ja valvontaviraston toimipaikkasijoittumiseen liittyen.

Nurminen Minnamaria
Puolustusministeriö

Gau Anna
Puolustusministeriö